

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 189 (XXXIII) — Nr. 1156

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Luni, 6 decembrie 2021

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
D E C R E T E		
1.267. — Decret privind eliberarea din funcție a unui judecător		2
1.268. — Decret privind eliberarea din funcție a unui judecător		2
1.269. — Decret privind eliberarea din funcție a unui judecător		3
1.270. — Decret privind eliberarea din funcție a unui judecător		3
1.271. — Decret privind eliberarea din funcție a unui procuror		3
D E C I Z I I A L E C U R Ţ I I C O N S T I T U Ţ I O N A L E		
Decizia nr. 277 din 22 aprilie 2021 referitoare la excepția de neconstituționalitate a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, în ansamblul său, și, în special, a dispozițiilor art. 26 alin. (2) din aceeași ordonanță de urgență		4–5
A C T E A L E Î N A L T E I C U R Ţ I D E C A S A Ţ I E ȘI J U S T I Ţ I E		
Decizia nr. 71 din 11 octombrie 2021 (Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept)		6–15

D E C R E T E
PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T
privind eliberarea din funcție a unui judecător

În temeiul prevederilor art. 94 lit. c), art. 100 alin. (1), art. 125 alin. (2) și ale art. 134 alin. (1) din Constituția României, republicată, ale art. 65 alin. (1) lit. b) și alin. (2) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 40 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

având în vedere Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1.324/2021,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Domnul Radu-Cristian Mateucă, judecător la Curtea de Apel Craiova, se eliberează din funcție ca urmare a pensionării.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

București, 3 decembrie 2021.
Nr. 1.267.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI

D E C R E T
privind eliberarea din funcție a unui judecător

În temeiul prevederilor art. 94 lit. c), art. 100 alin. (1), art. 125 alin. (2) și ale art. 134 alin. (1) din Constituția României, republicată, ale art. 65 alin. (1) lit. b) și alin. (2) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 40 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

având în vedere Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1.331/2021,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Doamna judecător Laura Rudăreanu-Mihancea, președintele Secției a II-a civile a Tribunalului Timiș, se eliberează din funcție ca urmare a pensionării.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

București, 3 decembrie 2021.
Nr. 1.268.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**D E C R E T****privind eliberarea din funcție a unui judecător**

În temeiul prevederilor art. 94 lit. c), art. 100 alin. (1), art. 125 alin. (2) și ale art. 134 alin. (1) din Constituția României, republicată, ale art. 65 alin. (1) lit. b) și alin. (2) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 40 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

având în vedere Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1.332/2021,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Doamna Cristina-Gina Crăciun, judecător la Tribunalul Timiș, se eliberează din funcție ca urmare a pensionării.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

București, 3 decembrie 2021.
Nr. 1.269.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**D E C R E T****privind eliberarea din funcție a unui judecător**

În temeiul prevederilor art. 94 lit. c), art. 100 alin. (1), art. 125 alin. (2) și ale art. 134 alin. (1) din Constituția României, republicată, ale art. 65 alin. (1) lit. b) și alin. (2) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 40 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

având în vedere Hotărârea Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1.326/2021,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — Doamna Constantina-Coralia Iacob, judecător la Tribunalul București, se eliberează din funcție ca urmare a pensionării.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

București, 3 decembrie 2021.
Nr. 1.270.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI**D E C R E T****privind eliberarea din funcție a unui procuror**

În temeiul prevederilor art. 94 lit. c), art. 100 alin. (1) și ale art. 134 alin. (1) din Constituția României, republicată, ale art. 65 alin. (1) lit. b) și alin. (2) din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 40 alin. (2) lit. d) din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată, cu modificările și completările ulterioare,

având în vedere Hotărârea Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1.059/2021,

Președintele României d e c r e t e a z ă:

Articol unic. — La data de 6 decembrie 2021, doamna Viorica Mihaela Drexler, procuror în cadrul Direcției Naționale Anticorupție, se eliberează din funcție ca urmare a pensionării.

PREȘEDINTELE ROMÂNIEI
KLAUS-WERNER IOHANNIS

București, 3 decembrie 2021.
Nr. 1.271.

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE**CURTEA CONSTITUȚIONALĂ****DECIZIA Nr. 277**

din 22 aprilie 2021

referitoare la excepția de neconstituționalitate a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, în ansamblul său, și, în special, a dispozițiilor art. 26 alin. (2) din aceeași ordonanță de urgență

Valer Dorneanu	— președinte
Cristian Deliorga	— judecător
Marian Enache	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Cristina Cătălina Turcu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioan-Sorin-Daniel Chiriazii.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 26 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, excepție ridicată de Marin Melinescu în Dosarul nr. 36/90/2020/a1 al Tribunalului Vâlcea — Secția I civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 395D/2020.

2. La apelul nominal lipsesc părțile, față de care procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care solicită respingerea excepției de neconstituționalitate ca neîntemeiată, făcând referire la deciziile Curții Constituționale nr. 792 din 17 noiembrie 2015 și nr. 12 din 17 ianuarie 2017.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

4. Prin Încheierea civilă nr. 48 din 27 februarie 2020, pronunțată în Dosarul nr. 36/90/2020/a1, **Tribunalul Vâlcea — Secția I civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a prevederilor art. 26 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru**. Excepția a fost ridicată de Marin Melinescu într-o cauză având ca obiect soluționarea cererii de reexaminare a modului de stabilire a taxei judiciare de timbru datorate pentru introducerea unei cereri de revizuire a unei hotărâri judecătorești.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate se arată, în esență, că instituirea unei taxe de timbru pentru fiecare motiv al cererii de revizuire reprezintă o măsură coercitivă ce are drept efect discriminarea justițiabililor și aduce atingere accesului liber la justiție. Taxele respective nu ajung în bugetul Ministerului Justiției, ci în bugetul de stat, astfel încât plata lor este nejustificată. Cererea de revizuire ar trebui să fie scoasă de sub regimul timbrării deoarece este o cerere similară celor incidente, cum ar fi, spre exemplu, cererea de îndreptare a erorii materiale. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 reprezintă o imixtiune a Guvernului în competența de reglementare a Parlamentului, care nu a aprobat-o printr-o lege organică nici până în prezent.

6. **Tribunalul Vâlcea — Secția I civilă** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată, făcând referire la considerentele deciziilor Curții Constituționale nr. 45 din 4 februarie 2014 și nr. 721 din 29 octombrie 2015.

7. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

8. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

9. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

10. **Obiectul excepției de neconstituționalitate**, astfel cum a fost indicat de autorul excepției și reținut în încheierea de sesizare a Curții Constituționale, îl constituie prevederile art. 26 alin. (1) care reglementează taxarea cererilor de contestație în anulare din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013. În realitate, având în vedere critica autorului, precum și faptul că taxa de timbru judiciar a cărei reexaminare se cere a fost stabilită pentru o cerere de revizuire, Curtea reține că obiect al excepției îl formează Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, în ansamblul său, și, în special, dispozițiile art. 26 alin. (2) din aceeași ordonanță de urgență, care au următorul cuprins: „*Cererea de revizuire se taxează cu 100 lei pentru fiecare motiv de revizuire invocat.*”

11. În opinia autorului excepției, prevederile legale criticate contravin dispozițiilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (4) referitor la principiul separației și echilibrului puterilor, alin. (5) referitor la obligativitatea respectării Constituției și a legilor, art. 15 alin. (1) privind universalitatea, art. 16 alin. (1) referitor la egalitatea în drepturi, art. 21 privind accesul liber la justiție și art. 124 privind înfăptuirea justiției.

12. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că nu poate fi reținută critica privind încălcarea art. 1 alin. (4) din Constituție, în componenta sa referitoare la separația puterilor în stat. Astfel, prin Decizia nr. 11 din 17 ianuarie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 291 din 25 aprilie 2017, paragraful 18, Curtea a statuat că „delegarea legislativă, consacrată expres de Legea fundamentală, presupune o excepție de la principiul constituțional al separației puterilor în stat și o derogare de la prevederile art. 61 alin. (1) din Constituție, potrivit cărora

«Parlamentul este organul reprezentativ suprem al poporului român și unica autoritate legiuitoare a țării». Dispozițiile art. 115 din Constituție atribuie Guvernului, autoritate constitutivă a puterii executive, dreptul de a legifera alături de Parlamentul României”. Aplicând aceste considerente la prezenta cauză, se reține că Guvernul nu a exercitat în mod neconstituțional atribuții de legiferare, ci a adoptat o ordonanță de urgență cu respectarea prevederilor art. 115 alin. (4) din Constituție. În preambulul acesteia s-au motivat existența unei situații extraordinare a cărei reglementare nu poate fi amânată, precum și urgența reglementării, respectiv existența unor condiții noi în care urmează să se desfășoare activitatea sistemului judiciar datorită adoptării noilor coduri, Codul civil și Codul de procedură civilă, și necesitatea finanțării optime a acestui sistem prin raportare la nevoile sale reale. Din fișa legislativă a proiectului de lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 80/2013 reiese că acesta se află la Camera Deputaților, în calitate de Cameră decizională, în vederea legiferării. Curtea observă că, în ceea ce privește Camera decizională, Constituția nu prevede un termen imperativ concret în care aceasta să se pronunțe (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 45 din 4 februarie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 274 din 15 aprilie 2014).

13. Curtea a constatat că nu poate fi reținută nici încălcarea art. 16 alin. (1) din Constituție, referitor la principiul egalității, deoarece atât obligația de plată a taxelor judiciare, cât și excepțiile stabilite de lege se aplică deopotrivă tuturor cetățenilor aflați în situații identice, precum și tuturor litigiilor de aceeași natură, neexistând discriminări sau privilegii.

14. Totodată, plata taxelor și a impozitelor reprezintă o obligație constituțională a cetățenilor, în temeiul dispozițiilor art. 56 alin. (1), potrivit cărora „Cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice”. Îndeplinirea acestei obligații constituționale impuse prin textul de lege criticat vine să dea expresie art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit căruia „în România respectarea Constituției este obligatorie”. Această obligație se încadrează între acelea la care face referire art. 15 alin. (1) din Constituție, potrivit căruia „cetățenii au obligațiile prevăzute de Constituție”. Curtea a constatat că nu poate fi reținută astfel o contrarietate între textul de lege criticat și prevederile art. 1 alin. (5) și ale art. 15 alin. (1) din Constituție.

18. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Marin Melinescu în Dosarul nr. 36/90/2020/a1 al Tribunalului Vâlcea — Secția I civilă și constată că Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, în ansamblul său, și, în special, dispozițiile art. 26 alin. (2) din aceeași ordonanță de urgență sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Vâlcea — Secția I civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 22 aprilie 2021.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. VALER DORNEANU

Magistrat-asistent,
Cristina Cătălina Turcu

15. În ceea ce privește accesul liber la justiție, garantat de art. 21 din Constituție, Curtea a statuat că acesta nu presupune gratuitatea actului de justiție și nici, implicit, realizarea unor drepturi pe cale judecătorească în mod gratuit. Nicio dispoziție constituțională nu interzice stabilirea taxelor judiciare de timbru, fiind justificat ca persoanele care se adresează autorităților judecătorești să contribuie la acoperirea cheltuielilor prilejuite de realizarea actului de justiție. Regula este cea a timbrării acțiunilor în justiție, excepțiile fiind posibile numai în măsura în care sunt stabilite de legiuitor. În cadrul mecanismului statului, funcția de restabilire a ordinii de drept, ce se realizează de către autoritatea judecătorească, este de fapt un serviciu public ale cărui costuri sunt suportate de la bugetul de stat. În consecință, legiuitorul este îndreptățit să instituie taxe judiciare de timbru pentru a nu afecta bugetul de stat prin costurile procedurii judiciare deschise de părțile aflate în litigiu. În același sens este, de altfel, și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, în care s-a statuat că o caracteristică a principiului accesului liber la justiție este aceea că nu este un drept absolut (Hotărârea din 28 mai 1985, pronunțată în Cauza *Ashingdane împotriva Regatului Unit*, paragraful 57). Astfel, acest drept, care cere, prin însăși natura sa, o reglementare din partea statului, poate fi subiectul unor limitări, atât timp cât nu este atinsă însăși substanța sa.

16. Taxele judiciare de timbru constituie o contraprestație raportat la actul de justiție, însă faptul că ele nu se fac venit la bugetul afectat sistemului justiției nu înseamnă automat că o asemenea taxă nu are un scop legitim. Statul poate să acorde o altă destinație sumelor de bani provenite din contraprestația efectuată la serviciul public prestat de instanțele judecătorești, respectiv ca acestea să se facă venit la bugetul local al unității administrativ-teritoriale în raza căreia debitorul își are domiciliul sau, după caz, sediul fiscal (a se vedea Decizia Curții Constituționale nr. 200 din 28 mai 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 760 din 20 august 2020, paragrafele 33, 34, 37 și 41).

17. În ceea ce privește încălcarea art. 124 din Constituție, Curtea observă că excepția nu este motivată, iar din examinarea textului de lege criticat prin raportare la textul constituțional de referință nu se poate deduce vreo critică de neconstituționalitate (a se vedea Decizia nr. 1.313 din 4 octombrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 12 din 6 ianuarie 2012).

ACTE ALE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

COMPLETUL PENTRU DEZLEGAREA UNOR CHESTIUNI DE DREPT

DECIZIA Nr. 71

din 11 octombrie 2021

Dosar nr. 1.958/1/2021

Corina-Alina Corbu	— președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție — președintele completului
Laura-Mihaela Ivanovici Marian Budă	— președintele Secției I civile — președintele Secției a II-a civile
Denisa Angelica Stănișor	— președintele Secției de contencios administrativ și fiscal
Carmen Elena Popoiag Mari Ilie	— judecător la Secția I civilă — judecător la Secția I civilă
Cristina Truțescu Cristina Petronela Văleanu	— judecător la Secția I civilă — judecător la Secția I civilă
Lavinia Curelea Rodica Zaharia	— judecător la Secția I civilă — judecător la Secția a II-a civilă
Ruxandra Monica Duță	— judecător la Secția a II-a civilă
Mirela Polițeanu	— judecător la Secția a II-a civilă
Cosmin Horia Mihăianu	— judecător la Secția a II-a civilă
Veronica Magdalena Dănăilă	— judecător la Secția a II-a civilă
Adrian Remus Ghiculescu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Doina Vișan	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Ionel Barbă	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Maria Hrudei	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal
Florentina Dinu	— judecător la Secția de contencios administrativ și fiscal

1. Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, investit cu soluționarea Dosarului nr. 1.958/1/2021, a fost constituit conform dispozițiilor art. 520 alin. (8) din Codul de procedură civilă și ale art. 37 alin. (1) din Regulamentul privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu completările ulterioare (*Regulamentul*).

2. Ședința este prezidată de doamna judecător Corina-Alina Corbu, președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

3. La ședința de judecată participă doamna Elena Adriana Stamatescu, magistrat-asistent, desemnată în conformitate cu dispozițiile art. 38 din Regulament.

4. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a luat în examinare sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale în Dosarul nr. 26.651/3/2020.

5. Magistratul-asistent prezintă referatul cauzei, arătând că la dosar a fost depus raportul întocmit de judecătorii-raportori, ce a fost comunicat părților, conform dispozițiilor art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă; părțile nu au depus puncte de vedere asupra chestiunii de drept.

6. De asemenea, referă asupra faptului că au fost transmise de către instanțele naționale hotărâri judecătorești pronunțate în materia ce face obiectul sesizării și opinii teoretice exprimate de judecători, iar Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării.

7. În urma deliberărilor, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept rămâne în pronunțare asupra sesizării privind pronunțarea unei hotărâri prealabile.

ÎNALTA CURTE,

deliberând asupra chestiunii de drept cu care a fost sesizată, constată următoarele:

I. Titularul și obiectul sesizării

8. Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale a dispus, prin Încheierea din 11 iunie 2021, în Dosarul nr. 26.651/3/2020, sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, în temeiul dispozițiilor art. 519 din Codul de procedură civilă, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: *interpretarea dispozițiilor art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 263/2010), în sensul de a ști dacă la calculul drepturilor de pensie se au în vedere sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, dovedite cu adeverințe eliberate de unități, atunci când au fost încasate și au făcut parte din baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale pe lângă alte venituri decât salariile înscrise în carnetele de muncă, valorificate conform art. 165 alin. (1).*

9. Sesizarea a fost înregistrată pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție la data de 1 iulie 2021 cu nr. 1.958/1/2021, termenul de judecată fiind stabilit la 11 octombrie 2021.

II. Norma de drept intern ce formează obiectul sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție cu privire la pronunțarea unei hotărâri prealabile

10. *Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare*

Art. 165. — „(1) La determinarea punctajelor lunare, pentru perioadele anterioare datei de 1 aprilie 2001, se utilizează salariile brute sau nete, după caz, în conformitate cu modul de înscriere a acestora în carnetul de muncă, astfel:

- salariile brute, până la data de 1 iulie 1977;
- salariile nete, de la data de 1 iulie 1977 până la data de 1 ianuarie 1991;
- salariile brute, de la data de 1 ianuarie 1991.

(2) La determinarea punctajelor lunare, pe lângă salariile prevăzute la alin. (1) se au în vedere și sporurile cu caracter

permanent care, după data de 1 aprilie 1992, au făcut parte din baza de calcul a pensiilor conform legislației anterioare și care sunt înscrise în carnetul de muncă sau sunt dovedite cu adeverințe eliberate de unități, conform legislației în vigoare. (...)

III. Expunerea succintă a procesului

11. Prin Cererea de chemare în judecată înregistrată la data de 8 octombrie 2020 pe rolul Tribunalului București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale cu nr. 26.651/3/2020, reclamantul X a solicitat obligarea pârâtei Casa de Pensii a Municipiului București la emiterea unei noi decizii de pensie, cu luarea în considerare a veniturilor suplimentare reprezentând ore suplimentare, ore acord, ore de noapte, premii, menționate în Adeverința nr. xxxxxx din 23 iulie 2020, eliberată de Societatea de Transport București, obligarea la plata diferențelor de drepturi de pensie ce vor rezulta începând cu data de 1 septembrie 2020, actualizate cu indicele inflației la data plății efective, precum și la plata cheltuielilor de judecată.

12. Prin Sentința civilă nr. 335 din 20 ianuarie 2021, Tribunalul București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale a admis cererea, reținând, în esență, incidența în speță a dispozițiilor art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, precum și principiul contributivității reglementat prin dispozițiile art. 2 lit. c) din același act normativ, preluat din vechea reglementare, respectiv art. 2 lit. e) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare (Legea nr. 19/2000), potrivit căruia orice element salarial efectiv încasat pe parcursul întregului stagiu de cotizare, pentru care salariatul și/sau angajatorul (în funcție de reglementarea în vigoare) au/a achitat statului contribuții de asigurări sociale, trebuie să se reflecte în cuantumul pensiei.

13. A conchis, pe această bază, că pârâta trebuia, în considerarea adeverinței eliberate de fostul angajator care, asumându-și răspunderea, a confirmat faptul că a fost plătită contribuția de asigurări sociale în raport cu veniturile realizate de salariat, să respecte și să aplice principiul contributivității și să includă în calculul drepturilor toate veniturile pentru care, în condițiile legii, s-a făcut dovada plății contribuțiilor de asigurări sociale.

14. Împotriva acestei sentințe a declarat apel, în termen legal, pârâta Casa de Pensii a Municipiului București.

15. În motivare a evocat dispozițiile art. 2 lit. c) și art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, art. 127 alin. (1) și (2) și pct. VI din anexa nr. 15 din Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, cu completările ulterioare (Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010), susținând că valorificarea eventualelor venituri suplimentare incluse în adeverințe este posibilă doar prin atestarea acestora în forma solicitată de lege (anexa nr. 5 din norme), din care să rezulte că aceste drepturi salariale suplimentare au fost incluse în salariul de bază brut, că bugetul asigurărilor sociale a fost alimentat cu contribuția de asigurări sociale plătită de către angajator aferentă veniturilor salariale suplimentare.

16. Dispozițiile art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea nr. 57/1974 privind retribuirea după cantitatea și calitatea muncii, republicată (Legea nr. 57/1974), prevăd modul de retribuire după cantitatea și calitatea muncii, în timp ce sporurile sunt reglementate ca fiind acele sume de bani acordate prin raportare la retribuirea tarifară (de încadrare) înscrisă în carnetul de muncă.

17. Amintind actele normative referitoare la plata contribuțiilor de asigurări sociale anterior intrării în vigoare a legilor nr. 19/2000 și nr. 263/2010, legi care au menținut lipsa reținerilor din salariu, apelanta-pârâtă a susținut că nu exista obligație

legală pentru angajator de a plăti contribuții de asigurări sociale și pentru veniturile suplimentare fără caracter permanent ce nu au fost incluse în baza de calcul al pensiilor/nu au fost înscrise în carnetul de muncă al fostului salariat, nicio astfel de contribuție anterioară datei de 1 aprilie 2001 (cu excepția contribuției pentru pensie suplimentară) nefiind suportată de angajat.

18. În concluzie, principiul contributivității nu poate fi aplicat în prezenta cauză, deoarece, prin definiția acestuia și prin scopul urmărit, impune noțiunea de contribuție personală la bugetul asigurărilor sociale de stat. Or, întreg ansamblul de acte normative incidente arată, în mod clar, că nu există contribuție personală a salariaților la bugetul de asigurări sociale pentru veniturile suplimentare, altele decât salariul tarifar și sporurile cu caracter permanent, menționate în carnetul de muncă.

19. La termenul de judecată din 11 iunie 2021, Curtea a constatat necesitatea sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea dezlegării următoarei chestiuni de drept: *interpretarea dispozițiilor art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, în sensul de a stabili dacă la determinarea punctajelor lunare se au în vedere și sporurile sau alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, dovedite cu adeverințe eliberate de unități, atunci când au fost încasate și au făcut parte din baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale pe lângă alte venituri decât salariile tarifare înscrise în carnetele de muncă, valorificate conform art. 165 alin. (1).*

20. Prin încheierea pronunțată la această dată, sesizarea a fost considerată admisibilă și, în temeiul dispozițiilor art. 520 alin. (2) din Codul de procedură civilă, s-a dispus suspendarea judecării.

IV. Motivele de admisibilitate reținute de titularul sesizării

21. Instanța de trimitere a constatat că sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate a sesizării Înaltei Curți de Casație și Justiție prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, pentru argumentele expuse în continuare.

22. Astfel, cauza se află pe rolul unui complet al Curții de Apel București, care judecă în ultimă instanță.

23. De dezlegarea chestiunii de drept privitoare la măsura în care veniturile suplimentare atestate de adeverință au făcut parte din baza de calcul valorificabilă la pensie, potrivit principiului contributivității, astfel cum este consacrat legal și jurisprudențial prin deciziile obligatorii ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și Curții Constituționale, depinde soluționarea pe fond a cauzei în apel.

24. Problema de drept este recent ivită pe rolul instanței, în legătură cu modul de emitere a adeverințelor ce atestă venituri suplimentare care au făcut parte dintr-o bază lunară de calcul al contribuției la pensie, constituită însă cu salariile variabile obținute potrivit sistemului de retribuire după cantitate și calitate, iar nu cu salariile tarifare cuprinse în carnetele de muncă. Ivirea acestei probleme a împărțit practica instanței între completurile care au cerut, pentru încuviințarea valorificării, ca veniturile obținute anterior datei de 1 aprilie 2001, cuprinse în adeverințe eliberate de unități, să aibă caracter suplimentar salariului tarifar și celorlalte sporuri deja valorificate prin buletinele de calcul al pensiei și cele care au avut în vedere individualitatea respectivului adaos (după natură și obiect), precum și faptul că acesta va fi constituit bază de calcul al contribuției de asigurări sociale, fără să intereseze dacă aceasta s-a realizat pe lângă și împreună cu salariul fix (tarifar). O variație interesantă o reprezintă cazul veniturilor desemnate de emitenții adeverințelor sub denumirea de „acord”, în privința cărora și unele completuri au cerut dovada caracterului suplimentar față de retribuirea tarifară înscrisă în carnetul de muncă, deja valorificată, pentru că, în caz contrar, s-ar putea ajunge la dubla valorificare a acelorași venituri, în condițiile în care „acordul” nu reprezenta un spor salarial, ci chiar o formă de retribuire ce se acorda

proporțional cu îndeplinirea sarcinilor de producție, termenelor și altor condiții stabilite.

25. Situația sporurilor și adaosurilor valorificabile potrivit principiului contributivității, care nu au fost calculate și încasate pe lângă salariile tarifare, nu a mai făcut obiectul dezlegării printr-o altă hotărâre obligatorie a Înaltei Curți de Casație și Justiție și nici al unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

26. Sesizarea instanței supreme se impune pentru a unifica practica și a preveni soluțiile divergente ale instanțelor într-o materie de actualitate și interes, nu doar juridic, ci larg social.

27. Analizând jurisprudența relevantă la nivelul secției, instanța de trimitere menționează o serie de decizii ce constituie exemple de situații în care, pe baza Deciziei Curții Constituționale nr. 736 din 24 octombrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 4 din 4 ianuarie 2007 (*Decizia nr. 736 din 24 octombrie 2006*), și a deciziilor pronunțate de Completul competent să judece recursul în interesul legii nr. 19 din 17 octombrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 824 din 22 noiembrie 2011 (*Decizia nr. 19 din 17 octombrie 2011*), și nr. 19 din 10 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51 din 23 ianuarie 2013 (*Decizia nr. 19 din 10 decembrie 2012*), instanța s-a pronunțat în sensul luării în considerare a sumelor pentru care fostul angajator menționează calculul și plata contribuției de asigurări sociale conform legislației în vigoare la momentul realizării fiecărui venit, nu și a contribuției individuale, respectiv pentru pensia suplimentară. În virtutea principiului contributivității consacrat de art. 2 lit. c) din Legea nr. 263/2010, fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public de pensii, drepturile de asigurări sociale convenindu-se în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite. Prin urmare, ceea ce interesează pentru stabilirea punctajului mediu anual sunt toate veniturile salariale efectiv încasate, cu privire la care au fost achitate contribuțiile individuale de asigurări sociale, independent de caracterul permanent sau nepermanent al acestor venituri și de faptul că au făcut sau nu parte din baza de calcul al pensiilor.

28. Au fost menționate și decizii prin care a fost respinsă valorificarea veniturilor suplimentare trecute la rubrica „acord”, pentru că adevărul nu preciza dacă au fost suplimentare salariului tarifar de încadrare valorificat de casa de pensii la rubrica „sumă contributivă” din buletinul de calcul, însă pentru sumele reprezentând ore suplimentare, respectiv prime, s-a reținut că s-a făcut dovada că aceste venituri suplimentare au făcut parte din baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale, fără a se mai cere condiția de a fi suplimentare sumei contributive deja valorificate.

29. În restul cazurilor, fie că a fost vorba despre acord sau alte sporuri și adaosuri necuprinse în carnetele de muncă, dar evidențiate în adevărte eliberate de unități ca intrând în baza de calcul al contribuțiilor, instanța a cerut să existe posibilitatea verificării caracterului de venit suplimentar față de salariul tarifar de încadrare.

V. Punctele de vedere ale părților cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

30. Părțile nu și-au exprimat punctul de vedere asupra chestiunii de drept, nici în fața instanței de trimitere, nici după comunicarea raportului întocmit de judecătorii-raportori, în condițiile art. 520 alin. (10) din Codul de procedură civilă.

VI. Punctul de vedere al completului de judecată care a formulat sesizarea cu privire la dezlegarea chestiunii de drept

31. Completul de judecată investit cu soluționarea apelului în Dosarul nr. 26.651/3/2020 a apreciat că dispozițiile art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 au o redactare asemănătoare cu

a dispozițiilor art. 164 alin. (2) din Legea nr. 19/2000, a căror interpretare a făcut obiectul Deciziei nr. 19 din 10 decembrie 2012.

32. Ipoteza vizată de sesizare o constituie obținerea, anterior datei de 1 aprilie 2001, a unor sporuri și venituri dintre cele exceptate de prevederile art. VI din anexa nr. 15 din Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 (cum sunt, în speță, orele suplimentare, orele acord, premiile), dar potențial valorificabile în lumina deciziilor nr. 19 din 17 octombrie 2011 și nr. 19 din 10 decembrie 2012, atunci când din adevărte eliberate de unități rezultă că au fost încasate și au intrat în baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale, pe lângă alte sume decât salariile tarifare valorificate de casa de pensii conform art. 165 alin. (1) din lege. Cu alte cuvinte, acestea nu sunt suplimentare salariilor tarifare, nefiind încasate pe lângă și împreună cu acestea, ci salariilor variabile obținute lunar potrivit sistemului de muncă și retribuție după cantitate și calitate, conform distincțiilor realizate de Legea nr. 57/1974, desemnate prin denumiri precum „retribuție muncă prestată” (cazul în speță), dar și „salariu efectiv realizat”, „valoare ore lucrate”, „valoare ore acord”, sau chiar „acord” — când „acordul” nu este un spor salarial, ci însăși retribuția realizată, echivalent al salariului tarifar, dar diferit valoric de acesta (uneori mai mare, alteori mai mic), în exprimarea regimului de muncă și salarizare proporțională ce putea îmbrăca forma acordului „direct”, „indirect”, „progresiv”, „global”, „în regie sau după timp”, „pe bază de tarife sau cote procentuale”.

33. În toate aceste situații, salariatul nu a încasat lunar cel puțin salariul tarifar la care să se adauge sporurile și veniturile suplimentare solicitate, iar câștigul brut realizat care dădea baza de calcul al pensiei nu se raporta la salariul tarifar de încadrare. Fondul salarial care reprezenta baza de calcul al contribuțiilor la nivel de angajator se constituia, la rândul său, cu acele salarii variabile, cu valori diferite de la lună la lună și distincte de retribuția de încadrare valorificată de casa de pensii din carnetele de muncă.

34. În aceste condiții se pune problema dacă obligarea judiciară la valorificarea respectivelor adaosuri mai este de natură să satisfacă exigențele principiului contributivității, dat fiind că adăugarea lor la salariile deja valorificate conform art. 165 alin. (1), deși n-au fost încasate invariabil pe lângă și împreună cu acesta, conduce la un rezultat contrar realității din perspectiva întinderii sumelor contributive. De asemenea, se pune întrebarea dacă un asemenea rezultat mai este în litera sau spiritul deciziilor obligatorii ale Curții Constituționale și Înaltei Curți de Casație și Justiție, a căror premisă o constituie tocmai alcătuirea salariului din salariul de bază și alte sporuri, precum și adaosuri la acesta. Altfel spus, dacă dispozițiile art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 sunt suficient acoperitoare și pentru situația în care veniturile suplimentare nevalorificate la calculul drepturilor de pensie, atestate prin adevărte eliberate de unități ca fiind obținute anterior datei de 1 aprilie 2001, au făcut parte din baza de calcul al contribuțiilor, dar nu pe lângă și împreună cu salariile prevăzute la alin. (1).

35. Dezacordul în interpretarea acestei chestiuni de drept s-a ivit și în interiorul completului de sesizare, dar opinia majoritară, desprinsă dintr-o scurtă, dar consistentă practică de judecată în complet de divergență, este în sensul că sporurile și veniturile suplimentare, pentru care se atestă în mod expres de către fostul angajator că s-a calculat și achitat contribuția de asigurări sociale, rămân valorificabile, independent de natura, obiectul, sursa, modul de calcul și valoarea celorlalte sume care au mai intrat în câștigul salarial brut ce a constituit bază de deducere a contribuțiilor, pentru că ceea ce protejează legea, în interpretarea deciziilor obligatorii ale Curții Constituționale și Înaltei Curți de Casație și Justiție, nu este un presupus principiu al realității, ci principiul contributivității.

36. Acesta cere ca orice element salarial efectiv încasat pe parcursul întregului stagi de cotizare, pentru care salariatul și/sau angajatorul (în funcție de reglementarea în vigoare) au/achitat statului contribuții de asigurări sociale, să se reflecte în cuantumul pensiei.

37. Prin urmare, este suficient să se dovedească obținerea unui venit/spor/adaos cu o natură de sine stătătoare, diferită de a sumelor deja valorificate, pentru care angajatorul a plătit contribuția de asigurări sociale, pentru a atrage incidența deciziilor nr. 19 din 17 octombrie 2011 și nr. 19 din 10 decembrie 2012.

38. Salariile tarifare înscrise în carnetele de muncă se valorifică în temeiul legii. Dacă aceasta nu cere ca ele să fi fost și efectiv încasate în derularea raportului de muncă, nici interpretului nu îi este permis să impună o asemenea condiție pentru a stabili caracterul valorificabil al altor venituri obținute în viața profesională, care intră în calculul drepturilor de pensie conform principiului contributivității, astfel cum a fost lămurit prin deciziile obligatorii de interpretare.

39. Rezultă, așadar, că regula contributivității impune obligația de valorificare a oricărui element salarial pentru care au fost reținute și virate în mod efectiv contribuții de asigurări sociale, independent de caracterul permanent sau nepermanent al acestuia, ori baza fixă sau variabilă pe lângă care a fost obținut și alături de care a furnizat câștigul salarial brut care a constituit venitul asigurat. Doar astfel se poate da valoare principiului contributivității, care trebuie analizat în concret, în raport cu natura fiecărui venit supus plății contribuției de asigurări sociale.

VII. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

40. La solicitarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, instanțele naționale au comunicat hotărâri judecătorești relevante în materia ce face obiectul sesizării, precum și opinii teoretice ale magistraților.

41. Din analiza acestora s-a constatat că opinia cvasiunanimă conturată este aceea că sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, dovedite cu adeverințe eliberate de angajatori, atunci când au fost încasate și au făcut parte din baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale, pe lângă veniturile înscrise în carnetele de muncă, se valorifică la stabilirea cuantumului pensiei, conform art. 165 alin. (1) din Legea nr. 263/2010, cu condiția ca din adeverințele depuse să rezulte în mod expres faptul că pentru sumele înscrise în adeverințe s-au achitat cotele de contribuție de asigurări sociale.

42. În acest sens s-a reținut că Legea nr. 19/2000 a instituit, prin art. 2 lit. e), ca principiu fundamental al sistemului de asigurări sociale român, principiul contributivității, nominalizat expres și în preambulul legii și prevăzut în mod expres și de art. 2 lit. c) din Legea nr. 263/2010. Acest principiu era prevăzut, chiar dacă nu expres, și în Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială, cu modificările ulterioare.

43. Așadar, neluarea în considerare a unor sume care au constituit baza de calcul al contribuției de asigurări sociale echivalează cu o încălcare a principiului contributivității, având drept finalitate nerealizarea scopului avut în vedere de legiuitor (drepturi de pensie calculate conform contribuției de asigurări sociale) și crearea unei discriminări între persoanele care au realizat stagii de cotizare anterior și ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000.

44. Această interpretare este conformă cu Decizia nr. 19 din 10 decembrie 2012, care își păstrează actualitatea și după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010, având în vedere că dispozițiile art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 au un conținut identic cu cele ale art. 164 alin. (3) din Legea nr. 19/2000, interpretate prin decizia anterior menționată.

45. Ministerul Public — Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a comunicat că la nivelul Secției judiciare — Serviciul judiciar civil nu se verifică, în prezent, practica judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept ce formează obiectul sesizării.

VIII. Jurisprudența Curții Constituționale și a Înaltei Curți de Casație și Justiție în mecanismele de unificare a practicii

46. Prin Decizia nr. 736 din 24 octombrie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 4 din 4 ianuarie 2007, instanța de contencios constituțional, respingând excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor mențiunii de la pct. VI din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, a reținut că: „... potrivit prevederilor art. 47 alin. (2) din Constituție, drepturile cetățenilor la pensie și la alte forme de asigurări și asistență socială sunt prevăzute de lege. Astfel, atribuția de a stabili condițiile și criteriile de acordare a acestor drepturi, inclusiv modalitățile de calcul al cuantumului lor, revine în exclusivitate legiuitorului. Acesta, în considerarea unor schimbări intervenite în posibilitățile de acordare și dimensionare a drepturilor de asigurări sociale, poate modifica, ori de câte ori consideră că este necesar, criteriile de calcul al cuantumului acestor drepturi, dar cu efecte numai pentru viitor. Prin urmare, ține de opțiunea liberă a legiuitorului stabilirea veniturilor realizate de titularii dreptului la pensie care se includ în baza de calcul pentru stabilirea cuantumului pensiilor.

Noua legislație privind sistemul public de pensii recunoaște ca stagi de cotizare vechimea în muncă considerată utilă de legislația anterioară pentru determinarea dreptului la pensie. În mențiunea criticată pentru neconstituționalitate se precizează în mod expres că nu se iau în calcul la stabilirea punctajului mediu anual acele venituri care, potrivit legislației anterioare, nu au făcut parte din baza de calcul a pensiilor. Aceste dispoziții nu modifică, cu efect retroactiv, legislația anterioară. Verificarea împrejurărilor dacă, potrivit legislației anterioare, s-au încasat sau nu contribuții la asigurările sociale de stat pentru veniturile excluse de la stabilirea punctajului anual și dacă aceste venituri au făcut sau nu parte din baza de calcul a pensiilor constituie probleme de fapt și de aplicare a legii în cazuri concrete individuale, a căror soluționare intră în competența exclusivă a instanței judecătorești.”

47. Aceste considerente au fost reluate în analiza excepțiilor de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, spre exemplu, prin deciziile nr. 336 din 10 martie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 439 din 23 iunie 2011; nr. 409 din 3 mai 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 498 din 19 iulie 2012; nr. 752 din 5 noiembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 82 din 4 februarie 2016, etc.

48. Prin Decizia nr. 5 din 20 septembrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 223 din 31 martie 2011, Înalta Curte de Casație și Justiție — Secțiile Unite a stabilit că: „În interpretarea dispozițiilor art. 2 lit. e), art. 78 și art. 164 alin. (1) și (2) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și ale art. 1 și 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, (...) sumele plătite pentru munca prestată de foștii salariați în regim de lucru prelungit, în condițiile art. 1 și 2 din Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1.546/1952, se au în vedere la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public.”

49. Prin Decizia nr. 19 din 17 octombrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 824 din 22 noiembrie 2011, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii a stabilit că, în interpretarea

dispozițiilor art. 2 lit. e), art. 78 și art. 164 alin. (1) și (2) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și ale art. 1 și 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat: „Formele de retribuire obținute în acord global, prevăzute de art. 12 alin. (1) lit. a) din Legea retribuirii după cantitatea și calitatea muncii nr. 57/1974, vor fi luate în considerare la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public, dacă au fost incluse în salariul brut și, pentru acestea, s-a plătit contribuția de asigurări sociale la sistemul public de pensii.”

50. Prin *Decizia nr. 19 din 10 decembrie 2012*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 51 din 23 ianuarie 2013, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii a statuat că: „În interpretarea și aplicarea prevederilor art. 2 lit. e) și art. 164 alin. (2) și (3) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale și pct. V din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat, sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001 vor fi luate în considerare la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public dacă au fost incluse în baza de calcul conform legislației anterioare, sunt înregistrate în carnetul de muncă sau în adevărurile eliberate de unități, conform legislației în vigoare, și pentru acestea s-a plătit contribuția de asigurări sociale.”

51. Prin *Decizia nr. 84 din 20 noiembrie 2017*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 108 din 5 februarie 2018, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a respins, ca inadmisibilă, sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la modul de interpretare și aplicare a prevederilor art. 165 din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, raportat la principiul contributivității reținut în considerentele Deciziei nr. 5 din 20 septembrie 2010, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Secțiunile Unite, și ale deciziilor nr. 19 din 17 octombrie 2011 și nr. 19 din 10 decembrie 2012, pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii, în situația în care veniturile realizate de salariat în perioada anterioară anului 2001 sunt mai mici decât salariile înscrise în carnetul de muncă.

52. Prin *Decizia nr. 33 din 14 mai 2018*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 562 din 4 iulie 2018 (*Decizia nr. 33 din 14 mai 2018*), Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a respins, ca inadmisibilă, sesizarea formulată în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept: „Efectele pe care trebuie să le producă prevederile art. 518 din Codul de procedură civilă determină sau nu încetarea aplicării dispozițiilor Deciziei în interesul legii nr. 19/2011 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, prin care au fost abrogate textele legale care au făcut obiectul interpretării prin amintita decizie în interesul legii, texte care au fost preluate însă în aceeași formă în noua legislație de asigurări sociale?”

53. Prin *Decizia nr. 6 din 11 februarie 2019*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 243 din 29 martie 2019, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a respins, ca inadmisibilă, sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la următoarea chestiune de drept: „Lămurirea modului de interpretare și aplicare a dispozițiilor art. 165 alin. (1) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu

modificările și completările ulterioare, referitoare la noțiunea de «salarii brute sau nete, după caz, în conformitate cu modul de înscriere a acestora în carnetul de muncă», prin raportare la actele normative ce reglementau modul de întocmire a carnetului de muncă și care stabileau că în acesta se înscrie retribuiția tarifară de încadrare.”

54. Prin *Decizia nr. 57 din 9 decembrie 2019*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 192 din 10 martie 2020, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a respins, ca inadmisibile, sesizările conexe formulate în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile cu privire la interpretarea dispozițiilor art. 165 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, în sensul de a se stabili dacă, în scopul verificării condiției ca anumite venituri suplimentare să fi făcut parte din baza de calcul al pensiei, trebuie avută în vedere noțiunea de „bază de calcul al pensiei” astfel cum era definită de dispozițiile art. 10 raportat la art. 21 din Legea nr. 3/1977 privind pensiile de asigurări sociale de stat și asistență socială, în forma inițială, respectiv în forma modificată prin art. III pct. 1 din Legea nr. 49/1992 pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale, după caz, raportat la cuprinsul anexei nr. 15 la Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 257/2011, cu completările ulterioare, sau verificarea trebuie să se raporteze la baza de calcul al contribuției de asigurări sociale, conform legislației în vigoare în perioada realizării veniturilor salariale, astfel cum este atestată de emitentul adevărului.

IX. Raportul asupra chestiunii de drept

55. Prin raportul întocmit judecătorii-raportori au apreciat că nu sunt îndeplinite cumulativ condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 din Codul de procedură civilă, lipsind condiția noutății problemei de drept supuse interpretării, astfel încât se impune respingerea, ca inadmisibilă, a sesizării.

X. Înalta Curte de Casație și Justiție

Examinând sesizarea în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, raportul întocmit de judecătorii-raportori și chestiunea de drept ce se solicită a fi dezlegată, constată următoarele:

56. Reglementând, în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă, mecanismul procedural al pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept ca un mijloc alternativ și/sau paralel pentru asigurarea unei practici judiciare unitare în aplicarea și interpretarea legii de către instanțele judecătorești, alături de mecanismul recursului în interesul legii, legiuitorul a instituit o serie de condiții de admisibilitate pentru declanșarea procedurii de sesizare în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, condiții care se impun a fi întrunite în mod cumulativ, după cum urmează:

— existența unei cauze aflate în curs de judecată, în ultimă instanță;

— cauza care face obiectul judecății să se afle în competența legală a unui complet de judecată al Înaltei Curți de Casație și Justiție, al curții de apel sau al tribunalului învestit să soluționeze cauza;

— lămurirea chestiunii de drept să fie esențială pentru soluționarea pe fond a cauzei aflate în curs de judecată;

— chestiunea de drept identificată să prezinte caracter de noutate și asupra acesteia Înalta Curte de Casație și Justiție să nu fi statuat și nici să nu facă obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

57. Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept constată că sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale nu întrunește condițiile cumulative de admisibilitate privind

pronunțarea unei hotărâri prealabile, reglementate de dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă.

58. Prin prezenta sesizare se solicită pronunțarea unei hotărâri prealabile pentru *dezlegarea modului de interpretare a dispozițiilor art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010, în sensul de a stabili dacă la calculul drepturilor de pensie se au în vedere sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, dovedite cu adeverințe eliberate de unități, atunci când au fost încasate și au făcut parte din baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale pe lângă alte venituri decât salariile înscrise în carnetele de muncă, valorificate conform art. 165 alin. (1).*

59. Raportând sesizarea privind pronunțarea hotărârii prealabile la condițiile impuse de dispozițiile art. 519 din Codul de procedură civilă, se constată că există o cauză în curs de judecată, în contextul în care cauza pendinte a fost soluționată în primă instanță de Tribunalul București — Secția a VIII-a conflicte de muncă și asigurări sociale, prin Sentința nr. 335 din 20 ianuarie 2021, care a admis cererea reclamantului și a obligat pârâta la emiterea unei decizii de recalculare a drepturilor de pensie pentru limită de vârstă prin care să se valorifice veniturile suplimentare reprezentând „ore suplimentare”, „ore acord”, „ore noapte”, „premier”, atestate de Adeverința nr. xxxxxx din 23 iulie 2020, eliberată de Societatea de Transport București. Împotriva acestei sentințe a declarat apel pârâta Casa de Pensii a Municipiului București.

60. Instanța de trimitere este legal investită cu soluționarea cererii de apel într-un litigiu având natura juridică a asigurărilor sociale, ceea ce a conferit competență exclusivă, în primă instanță, tribunalului, conform art. 153 și 154 din Legea nr. 263/2010, iar hotărârea tribunalului este supusă numai apelului, conform art. 155 din Legea nr. 263/2010. Prin urmare, cauza aflată în faza apelului este în competența legală a unui complet de judecată legal investit cu soluționarea pricinii în ultimă instanță, urmând să pronunțe o hotărâre definitivă, conform art. 96 pct. 3 raportat la art. 634 alin. (1) pct. 4 din Codul de procedură civilă.

61. Prin urmare, nu există aspecte de inadmisibilitate în ceea ce privește existența unui litigiu și calitatea instanței de sesizare, situație în care se impune analiza admisibilității cererii prin raportare la condițiile legate de problema de drept a cărei lămurire se solicită.

62. Verificând admisibilitatea sesizării supuse analizei, se constată că sunt conturate o serie de neregularități de natură a conduce la concluzia că nu este îndeplinită cerința noutății chestiunii de drept sesizate.

63. Cu referire la cerința noutății chestiunii de drept ce formează obiectul prezentei sesizări, în lipsa unei definiții legale a acestei noțiuni și a unor criterii de determinare a sa în cuprinsul art. 519 din Codul de procedură civilă, rămâne atributul Înaltei Curți de Casație și Justiție, sesizată cu pronunțarea unei hotărâri prealabile, să hotărască dacă problema de drept a cărei dezlegare se solicită este nouă.

64. În doctrină s-a exprimat opinia potrivit căreia sesizarea instanței supreme ar fi justificată sub aspectul îndeplinirii elementului de noutate atunci când problema de drept nu a mai fost analizată în doctrină — în interpretarea unui act normativ mai vechi — ori decurge dintr-un act normativ intrat în vigoare recent sau relativ recent prin raportare la momentul sesizării. De asemenea, problema de drept poate fi considerată nouă prin faptul că nu a mai fost dedusă judecării anterior.

65. În jurisprudența sa, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a statuat că cerința noutății este îndeplinită atunci când chestiunea de drept își are izvorul în reglementări recent intrate în vigoare, care au un potențial mai mare de a conține probleme de drept noi, cărora instanțele nu le-au dat o interpretare și aplicare la nivel

jurisprudențial, dar și în reglementări mai vechi, cu condiția însă ca instanța să fie chemată să se pronunțe asupra respectivei probleme de drept pentru prima dată.

66. Prin urmare, caracterul de noutate se pierde pe măsură ce chestiunea de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor, în urma unor interpretări adecvate, concretizate într-o practică judiciară constantă, care poate fi unitară sau neunitară. Sub acest aspect se vădesc a fi importante existența și dezvoltarea unei jurisprudențe în materia vizată.

67. Or, din examinarea hotărârilor judecătorești anexate actului de sesizare, precum și a hotărârilor judecătorești remise de curțile de apel din țară rezultă că opinia cvasiunanimă conturată este aceea că instanțele s-au pronunțat în sensul luării în considerare a sumelor pentru care fostul angajator menționează calculul și plata contribuției de asigurări sociale, conform legislației în vigoare, la momentul realizării fiecărui venit. Instanțele au reținut, în esență, că, în virtutea principiului contributivității, consacrat de art. 2 lit. c) din Legea nr. 263/2010, fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public de pensii, drepturile de asigurări sociale cuvenindu-se în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite, astfel încât ceea ce interesează pentru stabilirea punctajului mediu anual sunt toate veniturile salariale efectiv încasate, cu privire la care au fost achitate contribuțiile individuale de asigurări sociale, independent de caracterul permanent sau nepermanent al acestor venituri și de faptul că au făcut sau nu parte din baza de calcul al pensiilor.

68. În fundamentarea opiniei au fost avute în vedere statuările Înaltei Curți de Casație și Justiție, potrivit cărora principalul element obiectiv apt să conducă la o justă și legală stabilire și reactualizare a pensiilor provenind din fostul sistem de asigurări sociale de stat îl reprezintă contribuțiile de asigurări sociale plătite, astfel că, la stabilirea și reactualizarea drepturilor de pensie, trebuie luate în calcul toate sporurile și alte venituri de natură salarială pentru care s-a plătit contribuția pentru asigurările sociale de stat. Astfel, instanțele au reținut că veniturile suplimentare solicitate a fi luate în calculul drepturilor de pensie trebuie să fie valorificate prin aplicarea cu prioritate a principiului contributivității, dat fiind faptul că, potrivit mențiunilor înscrise în adeverințe, pentru veniturile respective au fost calculate, reținute și virate de către angajator, contribuția de asigurări sociale.

69. S-a mai avut în vedere că, deși art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 și anexa nr. 15 din Normele de aplicare a prevederilor Legii nr. 263/2010 au în vedere numai posibilitatea de valorificare la stabilirea punctajului mediu anual a sporurilor cu caracter permanent, respectiv a veniturilor care, anterior datei de 1 aprilie 1992, au făcut parte din baza de calcul al pensiilor conform legislației anterioare, nu se poate aprecia că aceste dispoziții legale conduc la înlăturarea principiului contributivității, căruia i s-a dat eficiență și prin deciziile nr. 19 din 17 octombrie 2011 și nr. 19 din 10 decembrie 2012 și care impune a fi valorificate toate elementele salariale, identificate în mod exact, pentru care au fost reținute și virate în mod efectiv contribuții de asigurări sociale, independent de caracterul permanent sau nepermanent al acestora.

70. Prin urmare, în aplicarea acestor dispoziții legale, cu valoare de principiu în materie, instanțele au reținut că, în condițiile în care se atestă expres de către fostul angajator că pentru veniturile suplimentare, cum ar fi sporuri festive, prime, al 13-lea salariu, ore dormitor, ore suplimentare, siguranța circulației etc., evidențiate în adeverințele eliberate, a căror valorificare se solicită, s-a calculat și achitat contribuția de asigurări sociale, acest element esențial dă dreptul beneficiarului pensiei la recalcularea acesteia cu valorificarea respectivelor venituri suplimentare în considerarea principiului contributivității.

Relevant este că organizarea și funcționarea sistemului public de pensii au la bază regula contributivității, care impune obligația valorificării oricărui element salarial, identificat în mod exact, pentru care au fost reținute și virate efectiv contribuțiile de asigurări sociale, independent de natura, obiectul, sursa, modul de calcul și valoarea celorlalte sume care au mai intrat în câștigul salarial brut ce a constituit baza de deducere a contribuțiilor.

71. Cum normele de drept în discuție au fost aplicate și interpretate de instanțele de judecată naționale, fiind conturată o opinie jurisprudențială cvasiunanimă, susținută de argumentele reținute în multitudinea hotărârilor judecătorești anexate, cerința de noutate a chestiunii de drept nu poate fi apreciată a fi îndeplinită, de vreme ce problema de drept a primit o dezlegare din partea instanțelor, în urma unei interpretări adecvate, concretizate într-o practică judiciară consacrată.

72. Un examen al hotărârilor judecătorești identificate ca relevante și comunicate la dosarul cauzei relevă faptul că în chestiunea de drept supusă dezlegării s-au pronunțat 138 de hotărâri, din care 17 au fost atașate sesizării de către instanța de trimitere, iar 27 nu sunt definitive (aflate în calea de atac sau lipsindu-le mențiunea „definitivă”). Numărul mare de hotărâri judecătorești, precum și orientarea cvasiunanimă a instanțelor către o anumită soluție conturează fără putință de tăgadă o jurisprudență consistentă pe o problemă de drept care și-a găsit dezlegarea în mod aproape unitar, care infirmă susținerea ideii de noutate a problemei de drept.

73. În argumentarea aceleiași susțineri despre inexistența unei probleme de drept noi vine și constatarea că hotărârile anexate sesizării și cele comunicate de curțile de apel sunt pronunțate în perioada 2012—2021, așadar, problematica s-a aflat o perioadă îndelungată în atenția instanțelor de judecată, practica judiciară apărând astfel ca fiind una consolidată.

74. Chestiunea de drept semnalată nu este nouă nici din perspectiva faptului că problema de drept generată de valorificarea, la stabilirea drepturilor de pensie, a unor venituri suplimentare celor care au constituit baza de calcul al pensiei, conform legislației anterioare anului 2001, dar pentru care a fost achitată contribuția de asigurări sociale; a făcut obiect de analiză al mai multor decizii ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, pronunțate de Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii sau de Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

75. În interpretarea dispozițiilor art. 2 lit. e), art. 78 și art. 164 alin. (1) și (2) din Legea nr. 19/2000 și ale art. 1 și 2 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 privind recalcularea pensiilor din sistemul public, provenite din fostul sistem al asigurărilor sociale de stat (*Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005*), Înalta Curte de Casație și Justiție, în soluționarea recursului în interesul legii, a stabilit, prin Decizia nr. 5 din 20 septembrie 2010, că sumele plătite pentru munca prestată de foștii salariați în regim de lucru prelungit, în condițiile art. 1 și 2 din Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1.546/1952, se au în vedere la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public.

76. În considerentele acestei decizii, instanța supremă a statuat că veniturile realizate din munca prestată peste program normal de lucru sunt venituri cu caracter tarifar, care trebuie luate în considerare la stabilirea bazei de calcul al pensiei datorate pentru munca depusă, având în vedere că pentru aceste sume încasate s-a plătit contribuția la asigurările sociale de stat, deoarece Decretul nr. 389/1972 cu privire la contribuția pentru asigurări sociale de stat, cu modificările și completările ulterioare, prevedea această sarcină asupra câștigului brut realizat de personalul salariat, fără nicio distincție. Or, potrivit principiului contributivității, stabilit prin art. 2 lit. e) din Legea nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte

drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, fondurile de asigurări sociale se constituie pe baza contribuțiilor datorate de persoanele fizice și juridice participante la sistemul public, drepturile de asigurări sociale cuvenindu-se în temeiul contribuțiilor de asigurări sociale plătite.

77. De asemenea, s-a avut în vedere că veniturile obținute în regim de lucru prelungit nu reprezintă o formă de retribuire a muncii în regie sau după timp, deoarece art. 12 din Legea nr. 57/1974 prevedea această formă de retribuție pentru situația în care retribuția tarifară era stabilită pe oră, zi sau lună și se acorda personalului pentru timpul efectiv lucrat la realizarea integrală a sarcinilor de serviciu, exprimate sub forma unei norme de producție zilnică sau prin atribuții stabilite concret pentru fiecare loc de muncă. Așadar, timpul de muncă în regim de lucru prelungit are un alt regim juridic, fiind considerat de lege ca timp normal de lucru și retribuit ca atare.

78. Apoi, prin Decizia nr. 19 din 17 octombrie 2011, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat, cu privire la formele de retribuire obținute în acord global, că acestea vor fi luate în considerare la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public, dacă au fost incluse în salariul brut și pentru acestea s-a plătit contribuția de asigurări sociale la sistemul public de pensii.

79. Rațiunile avute în vedere de Înalta Curte de Casație și Justiție la pronunțarea acestei decizii sunt aplicabile nu numai formelor de retribuire în acord, dar și oricăror alte venituri pentru care s-a plătit contribuția de asigurări sociale la sistemul public de pensii.

80. În considerentele acestei decizii, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că, în conformitate cu art. 8, 9 și 117 din Legea nr. 57/1974 și art. 4 și 5 din Legea nr. 2/1983 cu privire la principiile de bază ale perfecționării sistemului de retribuire a muncii și de repartitie a veniturilor oamenilor muncii, care reglementa lucrul în acord global și institua forma de retribuire prin acord global, veniturile realizate prin munca în acord global nu aveau natura unor sporuri, ci, la acea vreme, ele reprezentau însăși o formă de retribuire.

81. În același timp, dispozițiile art. 10 din Legea nr. 3/1977 prevedeau că baza de calcul al pensiei o constituie retribuția tarifară, text ce a fost modificat ulterior prin Legea nr. 49/1992 pentru modificarea și completarea unor reglementări din legislația de asigurări sociale (*Legea nr. 49/1992*), prin care baza de calcul al pensiei a fost extinsă, în sensul că la stabilirea drepturilor de pensionare erau avute în vedere salariul de bază și o serie de sporuri sau indemnizații ce nu intraseră anterior în această bază.

82. Instanța supremă a reținut că apariția Legii nr. 19/2000 a dus la crearea unui sistem de asigurări sociale de tip nou, construit în jurul unui principiu fundamental, și anume că orice element salarial, efectiv încasat pe parcursul întregului stagiu de cotizare, pentru care salariatul și/sau angajatorul (în funcție de reglementarea în vigoare) au/a achitat statului contribuții de asigurări sociale trebuie să se reflecte în cuantumului pensiei.

83. În continuare, Înalta Curte de Casație și Justiție a observat că la pct. I—V din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 sunt enumerate sporurile, indemnizațiile și orice alte venituri suplimentare care trebuie avute în vedere la determinarea punctajului mediu anual, însă prin dispozițiile pct. VI se stipulează în mod expres că nu sunt luate în calcul la stabilirea punctajului mediu anual, întrucât nu au făcut parte din baza de calcul al pensiilor anterioare datei de 1 aprilie 2001 formele de retribuire în acord sau cu bucata, în regie ori după timp, pe bază de tarife sau cote procentuale.

84. Înalta Curte de Casație și Justiție a apreciat că această dispoziție normativă poate fi însă înlăturată, întrucât intră în contradicție atât cu prevederile anterioare din Ordonanța de

urgență a Guvernului nr. 4/2005, cât și cu Legea nr. 19/2000, în condițiile în care s-a încălcat principiul ierarhiei actelor normative, Legea nr. 19/2000 fiind legea-cadru, iar ordonanța de urgență fiind dată în aplicarea acestei legi, astfel încât se încalcă principiul fundamental al contributivității, cu neluarea în calcul a tuturor formelor de retribuire a muncii, anterior datei de 1 aprilie 2001.

85. Normele speciale reprezentate de dispozițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005 se completează cu cele generale cuprinse în Legea nr. 19/2000, ambele reglementând domeniul pensiilor din sistemul public. Or, constatând aplicarea principiului contributivității, instanța de judecată nu creează norme juridice noi, după cum nu le ignoră pe cele existente, ci aplică o normă juridică existentă, cu valoare de principiu, unor situații particulare, în care este lipsit de relevanță juridică caracterul temporar și variabil al unor venituri, câtă vreme pentru acestea au fost reținute sume reprezentând contribuții la fondul de pensii.

86. Prin urmare, s-a concluzionat că neluarea în considerare a unor sume care au constituit baza de calcul al contribuției de asigurări sociale echivalează cu o încălcare a principiului contributivității, având drept finalitate nerealizarea scopului avut în vedere de legiuitor (drepturi de pensie calculate conform contribuției de asigurări sociale) și crearea unei discriminări între persoanele care au realizat stagii de cotizare anterior și ulterior intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000, Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 fiind emisă în considerarea atingerii scopului fundamental al înlăturării inechităților dintre persoanele pensionate sub imperiul Legii nr. 3/1977, în raport cu cele pensionate sub imperiul legii noi, Legea nr. 19/2000, în ceea ce privește cuantumul acestor drepturi.

87. Astfel, în condițiile în care se constată de către instanțele investite cu cereri de recalculare a pensiilor că pentru sumele salariale reprezentând venituri suplimentare pentru munca în acord angajatorul a plătit contribuția de asigurări sociale la sistemul public de pensii, că aceste drepturi salariale suplimentare au fost incluse în salariul de bază brut, că bugetul asigurărilor sociale a fost alimentat cu contribuția de asigurări sociale plătită de către angajator, aferentă veniturilor salariale suplimentare obținute de către salariați, este firesc ca o parte din această contribuție să revină foștilor salariați, în prezent pensionați, și să fie avută în vedere la recalcularea drepturilor de pensie, conform Legii nr. 19/2000 și Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2005.

88. Tot în aceeași orientare se înscrie și Decizia nr. 19 din 10 decembrie 2012, prin care Înalta Curte de Casație și Justiție, în interpretarea și aplicarea prevederilor art. 2 lit. e) și art. 164 alin. (2) și (3) din Legea nr. 19/2000 și pct. V din anexa la Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, a admis recursul în interesul legii și a stabilit că sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001 vor fi luate în considerare la stabilirea și recalcularea pensiilor din sistemul public dacă au fost incluse în baza de calcul conform legislației anterioare, sunt înregistrate în carnetul de muncă sau în adeverințele eliberate de unități, conform legislației în vigoare, și pentru acestea s-a plătit contribuția de asigurări sociale.

89. În considerentele acestei decizii, în privința sporurilor și veniturilor suplimentare utilizate la determinarea punctajelor anuale pentru perioadele anterioare intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii a analizat art. 10 din Legea nr. 3/1977, în forma sa inițială, ce prevedea că baza de calcul al pensiei o constituie retribuirea tarifară, iar prin Legea nr. 49/1992 acest text de lege a fost modificat în sensul că la stabilirea drepturilor de pensie erau avute în vedere salariul de bază și o serie de sporuri cu caracter permanent, care nu intraseră anterior în această bază.

90. S-a avut în vedere că ulterior, prin art. 164 din Legea nr. 19/2000, s-a prevăzut că la determinarea punctajelor anuale pentru perioada anterioară intrării în vigoare a Legii nr. 19/2000, în procedura de stabilire și recalculare a drepturilor de pensie, se iau în calcul salariile brute sau nete, în conformitate cu modul de înregistrare în carnetul de muncă, sporurile care au făcut parte din baza de calcul al pensiilor conform legislației anterioare și sunt înregistrate în carnetul de muncă și sporurile cu caracter permanent care, după data de 1 aprilie 1992, au făcut parte din baza de calcul al pensiilor conform legislației anterioare și care sunt înregistrate în carnetul de muncă sau care sunt dovedite cu adeverințe eliberate de unități, conform legislației în vigoare, și s-a plătit contribuția de asigurări sociale, sens în care a apreciat că neluarea în considerare a unor sume pentru care s-au plătit contribuțiile de asigurări sociale echivalează cu o încălcare a principiului contributivității, având drept finalitate nerealizarea scopului avut în vedere de legiuitor.

91. Astfel cum s-a concluzionat de către Înalta Curte de Casație și Justiție, principalul element obiectiv apt să conducă la o justă și legală stabilire și reactualizare a pensiilor provenind din fostul sistem de asigurări sociale de stat îl reprezintă contribuțiile de asigurări sociale plătite, astfel că, la stabilirea și reactualizarea drepturilor de pensie, trebuie luate în calcul toate sporurile și alte venituri de natură salarială pentru care angajatorul/angajatul a plătit contribuția pentru asigurările sociale de stat.

92. Ca atare, și prin Decizia nr. 19 din 10 decembrie 2012, obligatorie potrivit art. 517 alin. (4) din Codul de procedură civilă, Înalta Curte de Casație și Justiție a dat prevalență principiului contributivității, care implică luarea în considerare a veniturilor pentru care s-a plătit contribuția de asigurări sociale, deci care fac parte din baza de calcul al contribuției de asigurări sociale.

93. Este de observat că, deși aceste decizii obligatorii sus-evocate, pronunțate în cadrul mecanismelor de unificare jurisprudențială, au avut în vedere legislația anterioară în materie de pensii publice, statuările instanței supreme se impun, pentru identitate de rațiune, de vreme ce noua reglementare a păstrat soluția legiuitorului anterior, art. 165 din Legea nr. 263/2010 având aceeași redactare cu prevederile art. 164 alin. (2) și (3) din Legea nr. 19/2000, astfel încât considerentele ce au stat la baza soluțiilor obligatorii de interpretare a textelor menționate ale Legii nr. 19/2000 își mențin actualitatea și în privința textelor similare din noul act normativ supus analizei de față.

94. Sub acest aspect, Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, prin Decizia nr. 33 din 14 mai 2018, respingând, ca inadmisibilă, sesizarea formulată în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile care viza dacă „Efectele pe care trebuie să le producă prevederile art. 518 din Codul de procedură civilă determină sau nu încetarea aplicării dispozițiilor Deciziei în interesul legii nr. 19/2011 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul legii după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, prin care au fost abrogate textele legale care au făcut obiectul interpretării prin amintita decizie în interesul legii, texte care au fost preluate însă în aceeași formă în noua legislație de asigurări sociale”, a reținut că:

„51. (...) instanțele judecătorești au fost investite cu soluționarea unor cereri de chemare în judecată cu un obiect identic cauzei înregistrate pe rolul instanței de trimitere, iar în contextul soluționării acestor cereri s-a pus, în mod unanim, problema interpretării art. 518 din Codul de procedură civilă, în sensul de a se determina dacă efectele pe care le produc aceste prevederi determină sau nu încetarea aplicării dispozițiilor Deciziei nr. 19/2011 pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul competent să judece recursul în interesul

legii după intrarea în vigoare a Legii nr. 263/2010, prin care au fost abrogate textele legale care au făcut obiectul interpretării prin amintita decizie în interesul legii, texte care au fost preluate însă în aceeași formă în noua legislație de asigurări sociale.

52. Faptul că jurisprudența, în aplicarea acestui text de lege, se conturase și nu mai este vorba de o chestiune de drept nouă rezultă, așadar, din analiza hotărârilor judecătorești depuse la dosar de către curțile de apel. Toate instanțele de judecată, cu două excepții, au exprimat opinia unanimă în a aprecia că art. 518 din Codul de procedură civilă trebuie interpretat în sensul că, într-adevăr, acest articol prevede că decizia în interesul legii își încetează aplicabilitatea la data modificării, abrogării sau constatării neconstituționalității dispoziției legale care a făcut obiectul interpretării, însă în condițiile în care dispozițiile menționate anterior din Legea nr. 263/2010 sunt similare cu cele din Legea nr. 19/2000, care au fost interpretate de instanța supremă, s-a apreciat că soluția trebuie să fie identică. S-a mai reținut, în esență, că dispozițiile cuprinse în Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005 și Legea nr. 19/2000, care au fost interpretate de către Înalta Curte de Casație și Justiție prin decizia sus-menționată, au fost preluate cu același conținut în legislația privitoare la sistemul unitar de pensii publice, motiv pentru care instanțele au apreciat că aspectele avute în vedere cu ocazia pronunțării Deciziei nr. 19/2011 sunt aplicabile și în cazul cererilor de calculare a pensiilor formulate după data de 1 ianuarie 2011.

53. S-a mai considerat că motivele pentru care instanța supremă a înlăturat aplicarea dispozițiilor identice din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 4/2005, aprobată cu completări prin Legea nr. 78/2005, fundamentate pe aplicarea prioritară a principiului contributivității și necesitatea respectării principiului ierarhiei actelor normative, își mențin valabilitatea și sunt incidente mutatis mutandis și în privința prevederilor cuprinse în normele de aplicare a Legii nr. 263/2010.

54. Majoritatea instanțelor de judecată au mai reținut că trebuie avute în vedere considerentele Deciziei nr. 10/2015, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, prin care s-a verificat dacă dispozițiile art. 518 din Codul de procedură civilă se aplică Deciziei nr. 19/2011 și s-a reținut că, potrivit principiului tempus regit actum, aceasta a fost pronunțată în baza art. 3307 din Codul de procedură civilă din 1865, fiind supusă regimului juridic instituit de vechiul cod. S-a mai considerat că art. 518 din Codul de procedură civilă se aplică hotărârilor pronunțate în interesul legii după intrarea în vigoare a noului cod de procedură. În concluzie, a reținut că dispozițiile art. 518 din Codul de procedură civilă nu pot constitui obiect al interpretării în această cauză care are ca obiect o decizie pronunțată în baza vechiului cod de procedură civilă.

55. În aceste condiții, orientarea jurisprudenței naționale spre o anumită interpretare a normelor analizate și existența unei practici judiciare a instanțelor naționale determină pierderea caracterului de noutate a chestiunii de drept supuse analizei."

95. Fiind solicitată pronunțarea unei hotărâri prelabile cu privire la interpretarea și aplicarea art. 165 din Legea nr. 263/2010, raportat la principiul contributivității, reținut în considerentele deciziilor nr. 5 din 20 septembrie 2010, nr. 19 din 17 octombrie 2011 și nr. 19 din 10 decembrie 2012, în situația în care veniturile realizate de salariat în perioada anterioară anului 2001 sunt mai mici decât salariile înscrise în carnetul de muncă, Înalta Curte de Casație și Justiție, prin Decizia nr. 84 din 20 noiembrie 2017, a respins, ca inadmisibilă, sesizarea formulată.

96. Instanța supremă a avut în vedere faptul că din cuprinsul încheierii de sesizare rezultă că, prin contestația dedusă judecății, s-a solicitat să se dispună anularea deciziei de pensie, respectiv obligarea intimitei la recalcularea drepturilor de pensie, ținând seama de veniturile realizate conform

adeverințelor depuse la dosar (care atestă retribuiția tarifară pentru timpul efectiv lucrat în regim normal de lucru, pentru care s-a plătit contribuția de asigurări sociale) și care erau mai mari decât salariile de încadrare, deja valorificate la determinarea drepturilor de pensie ale reclamantului. S-a reținut că, în apel, intimata a criticat hotărârea primei instanțe, în raport cu dispozițiile art. 165 din Legea nr. 263/2010, susținând, în esență, că nu există temei legal pentru valorificarea la determinarea punctajului mediu anual a retribuiției tarifare pentru timpul lucrat în regim normal de lucru, că această retribuiție nu poate fi calificată drept formă de retribuție în acord și că, în mod eronat, instanța de fond a reținut că veniturile primite sub formă de acord global au intrat în baza de calcul al contribuției de asigurări sociale. Astfel, s-a concluzionat că titularul sesizării a solicitat pronunțarea unei hotărâri prelabile cu privire la o chestiune de drept care, din perspectiva elementelor definiții redată de chiar actul de sesizare, intră în categoria celor generice, pur teoretice, fără nicio legătură cu circumstanțele cauzei pendinte. Totodată, s-a reținut că nu este îndeplinită nici condiția noutății chestiunii de drept a cărei lămurire se solicită, întrucât dispozițiile art. 165 din Legea nr. 263/2010 sunt similare celor cărora le-au succedat, înscrise în art. 164 alin. (1)—(3) din Legea nr. 19/2000, și care au fost supuse interpretării prin deciziile instanței supreme, rațiunile expuse fiind în egală măsură transpuse în interpretarea noilor dispoziții care au făcut obiectul sesizării.

97. Considerente similare au fost avute în vedere și la pronunțarea de către Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept a Deciziei nr. 57 din 9 decembrie 2019, prin care au fost respinse, ca inadmisibile, sesizările conexe în vederea pronunțării unei hotărâri prelabile cu privire la interpretarea dispozițiilor art. 165 alin. (1) și (2) din Legea nr. 263/2010, în sensul de a se stabili dacă, în scopul verificării condiției ca anumite venituri suplimentare să fi făcut parte din baza de calcul al pensiei, trebuie avută în vedere noțiunea de „bază de calcul al pensiei”, astfel cum era definită de dispozițiile art. 10 raportat la art. 21 din Legea nr. 3/1977, sau verificarea trebuie să se raporteze la baza de calcul al contribuției de asigurări sociale, conform legislației în vigoare în perioada realizării veniturilor salariale, astfel cum este atestată de emitentul adeverinței.

98. În considerentele acestei decizii, semnalând distincția și lămurind noțiunile de „bază de calcul al pensiei conform legislației anterioare” și „bază de calcul al contribuției de asigurări sociale”, pentru verificarea condiției privind caracterul esențial al chestiunii de drept semnalate de a cărei interpretare depinde soluționarea pe fond a cauzei, Înalta Curte de Casație și Justiție a reținut că problema interpretării art. 165 alin. (1)—(3) din Legea nr. 263/2010, care a preluat întocmai dispozițiile art. 164 alin. (1)—(3) din Legea nr. 19/2000, nu este nouă, întrucât a mai fost anterior analizată, atât în jurisprudența instanțelor judecătorești, cât și prin decizii ale instanței supreme în procedurile de unificare a practicii judiciare la care a făcut trimitere în cuprinsul paragrafelor 117—143.

99. Din examinarea jurisprudenței sus-evocate a Înaltei Curți de Casație și Justiție rezultă că toate aceste decizii au fost pronunțate în cadrul mecanismelor de unificare jurisprudențială în legătură cu interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 2 lit. e) și art. 164 alin. (1)—(3) din Legea nr. 19/2000 ori a dispozițiilor art. 2 lit. c) și art. 165 din Legea nr. 263/2010 (care au un conținut similar cu normele legale din reglementarea anterioară).

100. Or, față de cele expuse, solicitarea titularului sesizării în legătură cu lămurirea caracterului valorificabil al veniturilor suplimentare, atestate prin adeverințele din care rezultă că acestea au făcut parte dintr-o bază lunară de calcul al contribuției de pensie, constituită din salarii variabile, obținute potrivit sistemului de retribuție după cantitate și calitate, iar nu cu

salarii tarifare cuprinse în carnetele de muncă, a fost lămurită din perspectiva existenței deciziilor pronunțate de Completul pentru soluționarea recursului în interesul legii nr. 5 din 20 septembrie 2010, nr. 19 din 17 octombrie 2011 și nr. 19 din 10 decembrie 2012, care au clarificat o serie de chestiuni de drept punctuale, în temeiul unor considerente juridice pertinente, precum și a Deciziilor Înaltei Curți de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept nr. 84 din 20 noiembrie 2017, nr. 33 din 14 mai 2018 și nr. 57 din 9 decembrie 2019, ceea ce conduce la concluzia unei investiții nejustificate.

101. Așadar, problema de drept ce face obiectul sesizării pendinte a mai fost analizată de instanța supremă, în interpretarea unui act normativ mai vechi, dar care cuprindea o reglementare similară celui supus examinării de față sau chiar a normei legale a cărei interpretare se solicită prin prezenta sesizare.

102. În plus, trebuie notat și faptul că întrebarea instanței de trimitere, sub argumentarea prezentată în cuprinsul considerentelor încheierii de sesizare, presupune stabilirea chiar a modului de aplicare a legii la situația de fapt dedusă judecății printr-un raționament juridic ce ar conduce la însăși soluționarea cauzei, operațiune ce excedează atribuțiilor Completului pentru dezlegarea unor chestiuni de drept.

103. Aplicarea normei legale în condițiile particulare speței constituie o operațiune ce rămâne în atribuțiile instanței investite cu soluționarea cauzei, în modalitatea specifică procedurii judiciare contencioase, respectiv de analiză a probatoriului pe care părțile îl pot furniza, corespunzător poziției procesuale adoptate, competență ce nu poate fi, în nicio împrejurare,

delegată instanței supreme atunci când aceasta este chemată să își exercite rolul de autoritate investită cu unificarea jurisprudenței pe calea hotărârii prealabile.

104. În acest fel, instanța de trimitere se depărtează de la scopul urmărit de legiuitor prin instituirea mecanismului de unificare a practicii judiciare, reglementat prin dispozițiile art. 519—520 din Codul de procedură civilă, solicitându-i instanței supreme să ofere un raționament specific judecății de caz și pe care, în calitatea sa de instanță investită cu soluționarea procesului, exclusiv instanța de trimitere este nu numai îndreptățită, dar și obligată să îl realizeze.

105. Așa fiind, în conformitate cu deciziile obligatorii pronunțate în cadrul mecanismelor de unificare jurisprudențială, precum și în acord cu Decizia Curții Constituționale nr. 736 din 24 decembrie 2006, instanței de trimitere, în exercitarea deplinei jurisdicții în fapt și în drept, îi incumbă atributul exclusiv al verificării împrejurării dacă, potrivit legislației anterioare, s-au încasat sau nu contribuții de asigurări sociale de stat pentru veniturile excluse de la stabilirea punctajului anual și dacă aceste venituri au făcut sau nu parte din baza de calcul al pensiilor, aspect care se circumscrie unei probleme de fapt și de aplicare a legii în cazul concret dedus judecății.

106. Așadar, în considerarea finalității și condițiilor de admisibilitate ale procedurii prealabile, instituite de legiuitor pentru asigurarea jurisprudenței unitare, se constată că nu sunt îndeplinite condițiile de admisibilitate pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile cu privire la chestiunea de drept cu care instanța supremă a fost investită, drept care sesizarea va fi respinsă, ca inadmisibilă.

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, sesizarea formulată de Curtea de Apel București — Secția a VII-a pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, în Dosarul nr. 26.651/3/2020, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea următoarei chestiuni de drept:

Interpretarea dispozițiilor art. 165 alin. (2) din Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, cu modificările și completările ulterioare, în sensul de a ști dacă la calculul drepturilor de pensie se au în vedere sporurile și alte venituri suplimentare realizate anterior datei de 1 aprilie 2001, dovedite cu adeverințe eliberate de unități, atunci când au fost încasate și au făcut parte din baza de calcul al contribuțiilor de asigurări sociale pe lângă alte venituri decât salariile înscrise în carnetele de muncă, valorificate conform art. 165 alin. (1).

Obligatorie, potrivit dispozițiilor art. 521 alin. (3) din Codul de procedură civilă.

Pronunțată în ședință publică astăzi, 11 octombrie 2021.

PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
CORINA-ALINA CORBU

Magistrat-asistent,
Elena Adriana Stamatescu

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2022 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.380	380	138
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2022 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	100 lei/an
--	------------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
 C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
 și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
 Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Adresa Biroului pentru relații cu publicul este:

Str. Parcului nr. 65, intrarea A, sectorul 1, București; 012329.
 Tel. 021.401.00.73, e-mail: concursurifp@ramo.ro, convocariaga@ramo.ro
 Pentru publicări, încărcăți actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro/brp/>

